HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

שמע מקלת התקיעה נשור רו'. קל סלקל דעתך דהכי קאמר היה עומד הוא בשפת הבור ומבירו תוקע בשור וילא לחוץ (ו) בתלי התקיעה ומשמעינן הכא דבקלת נמי יולא: **קודש עמוד השחר.** ללו זמניה הוא דלתמרינן במסכת מגילה (דף כ:) לל היום כשר לתקיעת שופר וליף טעמא מיום תרועה יהיה לכם (ז) יום ולא ליללה: **הכי גרסינן למימרא דסבר רבא דכי שמע ליומ סוף תקיעה נלא תחילת תקיעה יולא וממילא רו: תקע תרועת שופר.** פשוטה סלפני תרועת המלכיות: **ומשך בשניה.** בפשוטה של מחלייה כשתים ומתכוין לצלת בה לף ידי פשוטה סלפני תרועת הזכרונות שעתיד עליו לתקוע תיכף לזו: **אם קול שופר שמע.** בלא קול הברה יולא: **אם קול הברה שמע.** עם קול השופר לא יולא: **בשוקע ועולה בנפשיה.** ולין לחר עמו לצלת בו בלא תוקע ועולה הוא לללידיה תחילה וסופה בהכשר בתחילה הוא והשופר בבור ולמרן לעיל (דף מ:) לותן הטעומלים בבור יולא: **של עולה.** ותלשו מחייה לחילו לאחר זריקה לין מעילה לא בעורה ולא בקרניה שהכל להכשיר בלתמרינן בתנחות (דף פג.) ובזבחים (פו.) נאמר לו יהיה בעולה [ויקרא ז] ונאמר לו יהיה בחטא [שם] מה לחטא עכמותיו מותרין לף עולה עכמותיה מותרין: **שלמים נאו בני מעילה ניתנו.** לאין מעילה בקדשים קלים בלא בחימורים ולאחר זריקה כשהובררו לחלק בבור: **נא ליהנות ניתנו.** ליצרחל להיות קיומה להם הבאה בלא לעול על לותרייהם שלתיה: **בשופר של ע"ז.** שבחתו בו לע"ז ונחסר בהבאה בתחנית במסכת ע"ז (דף נא:) בבל תחבדון בת כל המקומות (ח) בכליה שבחתו בהן לע"ז בכתוב מבבר: **ואם תקע ילא.** למלות נאו הבאה ניתנו: **לכופי מיכחא שיעוריה.** להא לבריחה קלי וכבריח דמי ושופר בעי שיעור בתמרינן לעיל (דף מ:) בדי שיתחזו בידו וירחה לבחן ובחן: **מופר לתקוע בו.** בטעמא דבולהו משום דמלות נאו ליהנות ניתנו: **תבירו מוב עליו בימות הגשמים.** שתין בחן בלא הבאת קיום המלוה ומלות נא ניתנו ליהנות: **אבל נא בימות החמה.** לחיכא הבאת הגוף: **שבפחוהו פרסיים.** ולע"ג שלא נתכוון לצלת בו ידי חובת מלה בליל לחצון של פסח ילא: **השוקע נשיר.** לשורל ולזמר בך שמעתי מפי מורי הזקן. ובינוהו של מורי רבי יתחק בן יהודה רחיתי התוקע לצד להבריח רוח רעה מעליו: **פשיטא.** דזמא בתמרת בן: **מהו דתימא הסם אחול מלה קאמר רחמנא והא אבל.** ונהנה בהילולתו הלבך נאו מתעסק הוא שהרי לף לענין חיוב חטאת בתמרינן (כריתות דף יט:) המתעסק בהלבים ובעריות חייב בבן נהנה: **בשופר** של **עולה לא יתקע.** בשוגג ילא בדשוגג מעל ונפיק לחולין לבל בזמיד לין מעילה ולא נפיק לחולין וכשמחלק בין עולה לשלמים היה יכול לחלק בשוגג גופה בין מזיד לשוגג לבל השמא מחלק בשוגג

אמר רב יהודה **בשופר** של **ע"ז לא יתקע ואם תקע יצא.** תימה מלי שנא משלמים דלא ילא משום דמלות ליהנות ניתנו ורבינו חננאל גריס הכא רבא (ט) ותימה דבסוף בסוי הדם (חולין דף פט. ושם) תניא תקע לא ילא וכן קשיא לההיא מהא דלמר רבא בפרק מלות חליצה (יבמות דף קג: ושם) חלצה בסנדל שאינו שלו ובסנדל של ע"ז חליצתה בשרה ולא למרינן מבתת שיעוריה ופריסית כולה בשלהי בסוי הדם ופ' לולב הגזול (סוכה דף נא: בד"ה בשאינה): **המודר** הנאה **משופר** מוצה **לתקוע בשופר** של מצוה. בפרק ג' בנדרים (דף מז:) מחלק לחיי בין הנאת סוכה עלי לומר שלא יהנה מן הסוכה ליכול לישור הסוכה עליו שאינה משועבדת לו לבל אין יכול לישור עלמו על הסוכה שהוא משועבד לה ופריך עלה רבא וכי מלות ליהנות ניתנו אלא למר רבא הא דלמר ישיבת סוכה עלי הא דלמר שבועה שלא לאבל בסוכה ולדברי רבא היה משמע דכאן נמי אי למר הנאת שופר עלי מותר לתקוע בשופר של מצוה דמלות נאו ליהנות ניתנו אבל אם שופר של מצוה היא כיון דמעל בה נפקא לה לחולין שלמים דלאו בני מעילה נינהו איסורא הוא דרכיב בהו [ולא נפקי לחולין] מתקיף לה רבא אימת מעל לבתר דתקע כי קא תקע באיסורא תקע אלא אמר רבא אחד זה ואחד זה לא יצא הדר אמר אחד זה ואחד זה יצא מצות לאו ליהנות ניתנו אמר רב יהודה בשופר של ע"ז לא יתקע ואם תקע יצא בשופר של עיר הנדחת לא יתקע ואם תקע לא יצא מ"ט עיר הנדחת כתותי מיכתת שיעוריה אמר רבא המודר הנאה מחבירו מותר לתקוע לו תקיעה של מצוה המודר הנאה משופר מותר לתקוע בו תקיעה של מצוה ואמר רבא המודר הנאה מחבירו מזה עליו מי חטאת בימות הגשמים אבל לא בימות החמה המודר הנאה ממעין טובל בו טבילה של מצוה בימות הגשמים אבל לא בימות החמה שלחו ליה לאבוה דשמואל כפאו ואבל מצה יצא כפאו מאן אילימא כפאו שד והתניא עתים חלים עתים שוטה כשהוא חלים הרי הוא כפקח לבל דבריו כשהוא שוטה הרי הוא כשוטה לבל דבריו אמר רב אשי שכפאוהו פרסיים אמר רבא זאת אומרת התוקע לשיר יצא פשיטא הייבו הך מהו דתימא התם אבול מצה אמר רחמנא והא אבל אבל

לתקוע לו ולהזות משום דסתם מודר מחבירו אין דעתו על דבר מלוה כשאין מפרש בהדיא לבל אם פירש בהדיא ממעיין ומשופר אסור קמ"ל: **אמר רבא זאת אומרת התוקע לשיר יצא.** למלות אין לריכות כוונה בפ' ערבי פסחים (פסחים דף קיז:) משמע דהוי פלוגתא גבי הבייתו

לפניו מטבל בחזרת דקתני בגמ' לבל ילא בשלו מתכוין ילא ובחילך בריישא תניא ר' יוסי לומר אע"פ שטבל בחזרת מלוה להביא לפניו (מלה) חזרת וחרוסת ודייק התם ע"כ לולו משום היכרא הוא מדקתני מלוה משום למלות לריכות כוונה והשתא מה שהודך רבא לדקדק מכאן ולא הניח מבריישא דהתם דקתני בדיעבד יולא בירקות דבבבל בלל מלות דאורייתא בעי כוונה ומה שמקשה עליו מבריישא דלקמן ולא פריך מרבי יוסי דהתם דהוה מלי לדמויי לעלמא משום היכרא:

ג) [לעיל מז.], ד) לעיל כז. [לקמן לג:], ה) לעיל מז:, ו) [ער' תוס' זבחים פו. ד"ה תנחל ותוספות בכורות כו. ד"ה התולב], ז) [פסחים כו:], ח) [ערוכין לח.], ט) חולין פט., י) [תוספתא תרומות פ"ל ה"ג], יא) [פי' בריע בלכתיב ותחלימני ותחייני. ערוך ערך חלם ג], יב) [לקמן הל"ש רבה], יג) [במדבר כט], יד) [בבילי כו:], טו) [ועי' תוספות חולין פט. ד"ה והתניל].

הגהות הב"ח

(ו) רש"י ד"ה שמע מקלת כו' תוקע בשור ויולא לחוץ יצא מתלי התקיעה:

גליון הש"ס

גמ' בשופר של שלמים. עיין זבחים דף פו ע"ל תד"ה תנחל. ובכורות דף כו ע"ל תד"ה התולב ובנדרים דף י ע"ל תד"ה מהם מנין בבאות ומעילה דף יב ע"ב תד"ה תלב:

מוסף רש"י

תקע בראשונה. פשוטה שלפני התרועה תקע בלרבה (לקמן לג:). ומשך בשניה. תקיעה של תחר התרועה משך בשתים לצלת בה ידי שתים, שהיה לריך לעשות זו תחר זו פשוטה שלמחריב למלכיות ופשוטה שלפניה לזכרונות (שם). אין בידו אלא אחת. לפסוקי תקיעה תחת לשתים לף שפסקינן (שם). מצות לאו ליהנות ניתנו. שהמלות נאו ניתנו ליהנות לף ליהנות ניתנו להם, לף לשם הבאה ניתנו להם, ולא גזרת מלך היא שהבאה היא ולבתחלה היה יתקע משום דמשים (שם).

רבינו חננאל

אמר רבה שמע מקצת תקיעה בבור ומקצת תקיעה על שפת הבור יצא, הואיל ובור מקום תקיעה הוא לאותן העומדים בבור. אבל מקצת תקיעה קודם שעלה עמוד השחר ומקצת תקיעה עמוד השחר, כיון שהלילה לאו זמן חיובא הוא (לחד) לא יצא. למימרא דסבר רבה שמע סוף תקיעה בלא תחלת תקיעה או תחלת תקיעה בלא סוף תקיעה יצא, והתנן תקע בראשונה ומשך בשניה בשתים אין בידו אלא אחת כר'. ודחינן פסוקי תקיעתא מהדדי לא

א) שמע מקצת תקיעה בבור ומקצת תקיעה על שפת הבור יצא ב) מקצת תקיעה קודם שיעלה עמוד השחר ומקצת תקיעה לאחר שיעלה עמוד השחר לא יצא אמר ליה אביי מאי שנא התם דבעינא כולה תקיעה בחיובא וליכא הכא נמי בעינא כולה תקיעה בחיובא וליכא הכי השתא התם לילה לאו זמן חיובא הוא כלל הכא בור מקום חיובא הוא לאותן העומדין בבור למימרא דסבר רבה ג) שמע סוף תקיעה בלא תחילת תקיעה יצא וממילא תחילת תקיעה בלא סוף תקיעה יצא ת"ש ג) תקע בראשונה ומשך בשניה כשתים אין בידו אלא אחת ואמאי תסלק לה בתרתי פסוקי תקיעתא מהדדי לא פסקינן ת"ש ד) התוקע לתוך הבור או לתוך הדות או לתוך הפיטם אם קול שופר שמע יצא ואם קול הברה שמע לא יצא ואמאי ליפוק בתחילת תקיעה מקמי דליערבב קלא ה) כי קאמר רבה בתוקע ועולה לנפשיה אי הכי מאי למימרא מהו דתימא זמנין דמפיק רישיה ואכתי שופר בבור וקא מיערבב קלא קמ"ל אמר רב יהודה בשופר של עולה לא יתקע ואם תקע יצא ו) בשופר של שלמים לא יתקע ואם תקע לא יצא מ"ט עולה בת מעילה היא כיון ז) דמעל בה נפקא לה לחולין שלמים דלאו בני מעילה נינהו איסורא הוא דרכיב בהו [ולא נפקי לחולין] מתקיף לה רבא אימת מעל לבתר דתקע כי קא תקע באיסורא תקע אלא אמר רבא אחד זה ואחד זה לא יצא ח) אחד זה ואחד זה יצא ט) מצות לאו ליהנות ניתנו אמר רב יהודה י) בשופר של ע"ז לא יתקע ואם תקע יצא כ) בשופר של עיר הנדחת לא יתקע ואם תקע לא יצא מ"ט עיר הנדחת כתותי מיכתת שיעוריה אמר רבא ל) המודר הנאה מחבירו מותר לתקוע לו תקיעה של מצוה מ) המודר הנאה משופר מותר לתקוע בו תקיעה של מצוה ואמר רבא המודר הנאה מחבירו מזה עליו מי חטאת בימות הגשמים אבל לא בימות החמה נ) המודר הנאה ממעין טובל בו טבילה של מצוה בימות הגשמים אבל לא בימות החמה שלחו ליה לאבוה דשמואל כפאו ואבל מצה יצא כפאו מאן אילימא כפאו שד והתניא ס) עתים חלים עתים שוטה כשהוא חלים הרי הוא כפקח לבל דבריו כשהוא שוטה הרי הוא כשוטה לבל דבריו אמר רב אשי שכפאוהו פרסיים אמר ע) רבא זאת אומרת ף) התוקע לשיר יצא פשיטא היינו הך מהו דתימא התם אבול מצה אמר רחמנא והא אבל

אמר רבא זאת אומרת התוקע לשיר יצא. למלות אין לריכות כוונה בפ' ערבי פסחים (פסחים דף קיז:) משמע דהוי פלוגתא גבי הביאו

לפניו מטבל בחזרת דקתני בגמ' לבלו ילא בשלו מתכוין ילא ובחילך בריישא תניא ר' יוסי לומר אע"פ שטבל בחזרת מלוה להביא לפניו (מלה) חזרת וחרוסת ודייק התם ע"כ לולו משום היכרא הוא מדקתני מלוה משום למלות לריכות כוונה והשתא מה שהודך רבא לדקדק מכאן ולא הניח מבריישא דהתם דקתני בדיעבד יולא בירקות דבבבל בלל מלות דאורייתא בעי כוונה ומה שמקשה עליו מבריישא דלקמן ולא פריך מרבי יוסי דהתם דהוה מלי לדמויי לעלמא משום היכרא:

לב א טוש"ע ס"ח סי' תקפו סעיף ב:
לג ב שם סעיף ג ופר' תקפח סעיף ג:
לד ג מיי' פ"ג מהלכות שופר הל' ד טוש"ע ס"ח סי' תקפ סעיף ו:
לה ד טוש"ע ס"ח סי' תקפו סעיף ב:
לו ה ו מיי' פ"ח מהל' שופר הלכה ג:
לז ז מיי' שם טוש"ע ס"ח סי' תקפו סעיף ג:
לח ח מיי' שם:
לט ט טוש"ע ס"ח סי' תקפט סעיף ז וטוש"ע ס"ח סי' תקפו סעיף ה:
מ י מיי' שם טוש"ע ס"ח סי' תקפו סעיף ה וטוש"ע י"ד סי' רכז סעיף יג:
מא כ טוש"ע י"ד שם:
מב ל מיי' פ"ו מהל' ממרים הלכה ג טוש"ע ס"ח סי' תעט סעיף ד:
מג מ מיי' שם [ופר"ט מהל' מכירה ה"ח ופ"ע מהל' עדות הל' יז] טוש"ע שם סעיף ה [וח"מ סי' לה סעיף יז]:

רבינו חננאל (המשך)

פסקינן. ת"ש התוקע לתוך הבור או לתוך וכו'. ודחינן כי קאמר רבה בתוקע ועולה, שנמצאת התקיעה ששמע אחרי עלותו מן הבור תקיעה שלימה. אי הכי מאי למימרא כר'. אמר רב יהודה בשופר של עולה לא יתקע ואם תקע יצא, בשופר של שלמים לא יתקע ואם תקע לא יצא. ותריץ לה רבא הכי, אחד שופר של עולה ואחד שופר של שלמים יצא, מאי טעמא, מצות לאו ליהנות ניתנו. בשופר של ע"ז לכתחלה לא יתקע ואם תקע יצא. בשופר של עיר הנדחת אפי' דיעבד לא יצא, מאי טעמא כתותי מכתת שיעוריה. אמר רבא המודר הנאה מחבירו, וכן המודר הנאה משופר מותר לתקוע לו תקיעה של מצוה. וכן המודר הנאה מחבירו, חבירו מזה עליו מי חטאת בימות הגשמים אבל לא בימות החמה. וכן המודר הנאה ממעיין טובל טבילה של מצוה בימות הגשמים אבל לא בימות החמה. שלחו ליה לאבוה דשמואל, כפאו ואכל מצה יצא. ופירשה רב אשי שכפאוהו פרסיים, ש"מ מצות אינן צריכות כוונה. אמר (רבא) [רבה] זאת אומרת התוקע לשיר יצא, כגון הא דכתיב הללוהו בתקע שופר שתוקעין להלל וכיוצא בו, אם תקע כסדרן אע"פ שהוא לשיר, השומע יצא, כי מצות אין צריכות כוונה, פשיטא מהו דתימא התם תאכלו מצות אמר רחמנא והא אכליה